

Maa- ja metsätalousministeriö

MMM:n lausuntopyyntö 8.1.2018

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI MUUNTOGEEENISEN ORGANISMIN VILJELYN RAJOITTAMISESTA

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) on pyytänyt Suomen ympäristökeskukselta (SYKE) lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta.

Esityksen sisältö

Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla saatettaisiin voimaan kansallisia järjestelyjä, joita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/412 direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta siltä osin kuin on kyse jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten organismien viljelyä tai kieltää se alueellaan kansallinen voimaantulo edellyttää. Direktiivin voimaantulo mahdollistaa jäsenvaltioille yksittäisen viljelykäyttöön hyväksytyn muuntogeenisen kasvin viljelyn rajoittamisen päätöksellä, joka on perusteltu, eikä ole ristiriidassa EU:n yhteisen riskinarvioinnin kanssa. Kieltooperusteena voidaan direktiivin 2015/412 mukaan käyttää ympäristöpoliittisia tavoitteita, kaavoitusta, maankäyttöä, sosioekonomisia vaikutuksia, muuntogeenisten organismien muissa tuotteissa esiintymisen välttämistä sekä maatalouspolitiikan tavoitteita. Lailla säädettäisiin myös kansallisiin järjestelyihin liittyvästä valvonnasta.

Hallituksen esityksen mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) tekisi viljelykieltoja koskevat ehdotukset MMM:lle, jonka antamalla päätöksellä Evira voisi vaatia viljelyn rajoittamista lupamennettelyn aikana. EU:ssa jo viljelyyn hyväksytyn muuntogeenisen organismin viljelyä Evira voi ehdottaa kansallisesti rajoitettavaksi tai kiellettäväksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lakiluonnoksen 7 §:ssä mainitun perustein.

Suomen ympäristökeskus toteaa ehdotuksesta seuraavaa

SYKE on tutustunut esitykseen huolella ja esittää esitysluonnokseen seuraavat kommentit.

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädetään perusteista muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamiselle tai kieltämiselle. Kieltooperusteina voisivat olla ympäristöpoliittiset tavoitteet, kaavoitus, maankäyttö, sosioekonomiset vaikutukset, muuntogeenisten organismien muissa tuotteissa esiintymisen välttäminen sekä maatalouspolitiikan tavoitteet.

SYKE toteaa, että edellä mainittujen perusteluiden tarkastelu edellyttävät laajaa asiantuntemusta, jota edustavat useat valtioneuvoston alaiset ministeriöt ja organisaatiot. Esimerkiksi ympäristöpoliittiset tavoitteet, kaavoitus ja maankäyttö ovat ympäristöministeriön toimivaltaan kuuluvia asioita. SYKE avustaa ministeriötä asiantuntijaorganisaation roolissa tarvittaessa myös em. asiakokonaisuuksissa.

SYKE katsoo, että lakiehdotus, jossa päätöksenteko ja asiantuntijarooli on rajattu maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alaisuuteen, on ristiriidassa direktiivin (EU) 2015/412 tavoitteiden kanssa, joka mahdollistaa useiden erilaisten kieltooperusteiden soveltamisen tarkasteltaessa tarvetta rajoittaa tai kieltää muuntogeenisen organismin viljelyä.

SYKE yhtyy muilta osin ympäristöministeriön lausuntoon, ja esittää vielä seuraavat yksityiskohtaiset kommentit.

Lakiesityksen 3 § mukaan Evira valvoo geenitekniikkalain 5 h §:n mukaan muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön maa- ja metsätalouden alalla. Sen lisäksi, mitä SYKE on edellä todennut koskien eri hallinnonalojen roolia, SYKE muistuttaa, että em. geenitekniikkalain 5 h §:n mukaan myös SYKE ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) toimivat itsenäisinä valvontaviranomaisina omilla hallinnonaloillaan. Lisäksi 3 §:n perusteluissa esitetään, että esityksessä tarkoitettussa valvonnassa voitaisiin käyttää apuna geenitekniikan rekisteriä. SYKE katsoo, ettei geenitekniikan rekisteri ole sellaisenaan soveltuva kyseiseen toimintaan.

Lakiesityksen 6 §:ssä todetaan, että Evira voi pyytää ehdotusta tehdessään lausunnon geenitekniikan lautakunnalta (GTLK). Näkemyksemme mukaan GTLK:n asiantuntemus liittyisi lähinnä sen varmistamiseen, etteivät kiellon perusteet ole päällekkäisiä EU:n yhteisen riskinarvioinnin kanssa.

Muita yksityiskohtaisia kommentteja

Luku 2 Nykytila: Euroopan elintarviketurvallisuusvirastolla tarkoitettaneen Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaista.

Luku 3 Esityksen keskeiset ehdotukset, viimeinen kappale: "muuntogeenisen organismien viljelyn" tulisi olla "muuntogeenisten organismien viljelyn".

Luku 4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan: "Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo voimassa olevan geenitekniikkalain 5 h §:n mukaan muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä." Tähän tulee lisätä "maa- ja metsätalouden alalla" (katso geenitekniikkalaki 377/1995).

6 § otsikko: Muuntogeenisen organismin viljelyn "rajoittaminen tai kieltämisestä" tulisi olla "rajoittamisesta tai kieltämisestä".

Kehittämispäällikkö

Jukka-Pekka Jäppinen

Ylitarkastaja

Marja Ruohonen-Lehto

KLB/klb, MRL/mrl

TIEDOKSI SÄHKÖISESTI:

YM/LYMO/Eriika Melkas, Sonja Pyykkönen; Evira/Annikki Welling; Valvira/GMO-valvonta; Luke/Veli-Matti Rokka, Pentti Ruuttunen